

Arrangør: Fyns PI
Dansk Politiidrætsforbund

WILLEMOES- OG ALBANILØBET

STRÅSØ PLANTAGE

Den 25. og 26. august 2026

Dansk Militært
Idrætsforbund

VELKOMMEN TIL WILLEMOESLØB, ALBANILØB OG FORSVARETS (FM) OG DANSK MILITÆR IDRÆTS (DMI) MESTERSKAB 2026 I STRÅSØ PLANTAGE

Det er med stor fornøjelse, at jeg på vegne af Fyns Politi Idrætsforening kan byde velkommen til årets Willemoesløb, Albaniløb, Forsvarets- og DMI-mesterskab 2026.

Albaniløbet kan i år fejre 70 årsjubilæum. Det fejrer vi med et 2-dages stævne i Stråsø plantage, vel nok Danmarks bedste o-terræn.

Stråsø plantage er et fantastisk naturområde med blandet skov og hedeområder med spredt bevoksning og områder med indlandsklitter. Tillige er nogle af områderne beriget med et meget detaljerigt kurvebillede.

En plantage som skabt til orienteringsløb.

Vi lægger ud med Willemoesløbet tirsdag med de gængse politibaner. I år og for første gang er opgaven med banelægning givet til Jens-Peder Jensen, Fyns PI / Fros/Melfar, hvilket betyder baner i topklasse.

Efter en forhåbentlig god dag i skoven, er det retur til Stævnecenteret i Natur- og Aktivitetsventer Vind, for socialt samvær, middag og afslutning på dagens Willemoesløb.

Onsdag fortsætter vi med årets Albaniløb, hvor vi har den fornøjelsen at byde velkommen til Forsvaret og Dansk Militær Idræt, (DMI) der har valgt at afvikle deres mesterskab i orientering sammen med vores Albaniløb.

Hen over vinteren 2025-26 fik vi en forespørgsel, om det var muligt, at Fyns PI i forbindelse med Albaniløbet kunne afvikle Forsvarets og DMI's mesterskab, da de havde svært ved at finde personel til opgaven.

En opgave som vi selvfølgelig sagde ja til.

Det har betydet lidt flere baner og poster i skoven og lidt tid til registrering, men det er endnu engang sjovere at lave løb for 150 end for 60.

Opgaven med at lægge baner er tildelt Erik Damgaard, Fyns PI/Faaborg OK, og opgaven som banekontrollant blev Jens-Peter Jensen, Fyns PI/Fros/Melfar. Med disse to voldsomt kompetente o-løbere, banelægere og korttegnere skulle det være givet, at banerne og kortet har den kvalitet og sværhedsgrad, som man kan forvente til et mesterskab.

Vi vil gøre vores bedste til, at vi får et flot jubilæumsløb og Forsvaret og DMI får et flot mesterskab med masser af hyggeligt samvær med politiet.

*Kurt Finn Petersen
Stævneleder*

STRÅSØ PLANTAGE

FOTO Kurt F. Petersen, FPI

INSTRUKTION

WILLEMOESLØB

TIRSDAG DEN 25. AUGUST 2026
I STRÅSØ PLANTAGE

ARRANGØR

Fyns Politi Idrætsforening

DATO

Tirsdag den 25. august 20226

LØBSOMRÅDE

Stråsø Plantage

MØDESTED

Lystlundvej 32, 6990 Ulfborg

På stævnedagen er det tilladt at køre på alle veje i Stråsø Plantage.

Afmærkning fra Holstebrovej/Lystlundvej og Vind kirke, Råstedvej 2, 7500 Vind Kirkeby

AFSTANDE

Stævneplads til start 250 m

PARKERING

På stævnepladsen

KORTET

Stråsø Plantage, ækvidistance 2,5m.

Kortet er revideret i foråret 2024. Enkelte rettelser i 2025 og 2026.

Kort trykt på vand- og rivfast materiale.

TERRÆN

Stråsø er en vestjysk plantage med blandet skov og hedeområder med spredt bevoksning og områder med indlandsklitter. Nogle af områderne er endog med et meget detaljerigt kurvebillede.

Foto Kurt F. Petersen, FPI

LØBSBANER

Bane	Sværhed	Længde	Poster	Kort
1	Svær	6,8 km	19	1:7.500
2	Svær	6,1 km	17	1:7.500
3	Svær	4,8 km	14	1:7.500
4	svær	3,8 km	12	1:7.500
5	m.svær	4,7 km	14	1:7.500
6	let	4,1 km	14	1:7.500

START

Afmærkning til start – følg afmærkning – 250 m

Første start kl. 1300

- Lejebrikker udleveres ved start og afleveres ved målgang.
- SI-brikken cleares og checkes inden indgang til boks 1
- Startpunkt er markeret med en startpost.

Kontrolsystem: Sport Ident, SI

MÅL

- Efter mål fortsættes til beregning, hvor brikken aflæses.
- Stræktider udleveres, og lejebrik afleveres.
- Der er væske i målområde til alle løbere efter passage af beregning.

RESULTATFORMIDLING

Resultaterne vil være online under løbet og kan se tv-skærm på stævnepladsen.

Resultatet kan efterfølgende findes på: www.liveresultater.ne og www.politisport.dk.

Banerne kommer på O-track.

STÆVNELEDER Kurt Finn Petersen, Fyns PI

BANELÆGGER Jens-Peder Jensen, Fyns PI/Fros/Melfar

BANEKONTROL Erik Damgaard, Fyns PI / Faaborg OK, Kurt Finn Petersen, Fyns PI

RESULTATFORMIDLING M.V. Peter Wihan, Fyns PI / Slagelse PI

STÆVNEDOMMER Tilstedeværende medlem af DPIF's o-udvalg

INDKVARTERING MV

WILLEMOESLØBET OG ALBANILØBET, TIRSDAG,
ONSDAG DEN 25. OG 26. AUGUST AFVIKLES SOM
2 SELVSTÆNDIGE LØB.

Der er oprettet
stævnecenter og
overnatning på
VindKraften,
Røjkærvej 15, Vind,
7500 Holstebro
mellem den 25.
og 26. august.

Vindstyrken består af 9 værelser alle

med bad og toilet. 2 køjerum for 2 personer
2 køjerum for 4 personer
4 køjerum for 6 personer
1 handicapegnet rum med dobbeltseng

3 stk. shelter og mulighed for brug af gymnastiksal til overnatning.

Eget telt, campingvogn eller autocamper kan bruges på VindKraftens område.
Der er adgang til stedets faciliteter, køkken, bad.

Der er adgang fra tirsdag den 25, august kl. 10.00. til onsdag omkring kl. 16.00.

Til køjerum, skal der medbringes alt sengetøj og linned.

Ved brug af sovepose, skal der bruges lagen.

Til shelter og i mindre gymnastiksal. Det giver sig selv. Der forefindes ikke løse madrasser.

Det er ikke muligt at leje linned og håndklæder.

Da det antages, at der ikke er køjer til alle i køjerum, har vi besluttet, at det koster det samme for alle.

Læs mere om **VINDKRAFTEN** her

FACILITETER

UDENDØRS FACILITETER

BILLEDGALLERI

Ved tilmeldingen bedes man angive, om man ikke har noget imod at sove i gymnastiksal eller sheelter.

Pris: 2 dage, pr. person 200,- kr. Incl. rengøring.

Spisning: **tirsdag den 25.** kl. 1800: 3 retter mad, incl. drikkevarer.
onsdag den 26. kl. 0700-0830: morgenbuffet med det meste,
og ca. kl. 1300: frokostbuffet med det meste, incl. drikkevarer.

Pris: Spisning 430,- kr.

Forplejningen er en samlet pakke.

Samlet pris for indkvartering og forplejning : 630,-

Tilmelding: Sidste frist for tilmelding til løb, overnatning og spisning onsdag den 12. august 2026, og meget gerne før, til Kurt F. Petersen, kfp@youmail.dk og Fyns Politi Idrætsforening v/ kasserer Bjarne Rasmussen, fpi-kasserer@outlook.com
Betaling til reg. 0400, kontonr. 4012475530.

**Skulle der være deltagere, der af en eller anden grund, ønsker noget andet,
kan jeg henvise til 2 B&B i nærheden.**

Bjerregaard B&B

Hestbjergvej 16, 7500 Holstebro.

Tlf. 22103486 • Bbbvind7500@gmail.com

4 km til stævnecenter og 10 km til stævneplads.

Agerfeld B&B

Toftevej 15, 7500 Holstebro.

mail@agerfeld-gl.skole.dk

6 km til stævnecenter og 11 km til stævneplads.

*Kurt Finn Petersen,
Stævneleder*

INSTRUKTION

ALBANILØB OG
FORSVARETS OG
1. DIVISIONSMATCH OG
ÅBENT DANSK MILITÆR
IDRÆTS MESTERSKAB

ONSDAG DEN 26. AUGUST 2026
I STRÅSØ PLANTAGE

ARRANGØR

Fyns Politi Idrætsforening

DATO

Onsdag den 26. august 2026

LØBSOMRÅDE

Stråsø Plantage

MØDESTED

Lystlundvej 32, 6990 Ulfborg.

Tirsdag d. 25. og onsdag d. 26. august er det tilladt at køre på alle veje i Stråsø Plantage.
Afmærkning fra Holstebrovej/Lystlundvej og Vind kirke, Råstedvej 2, 7500 Vind Kirkeby

AFSTANDE

Stævneplads til start 450 m

PARKERING

på stævnepladsen

KORTET

Stråsø Plantage, ækvidistance 2,5m.

Kortet er revideret i foråret 2024. Enkelte rettelser i 2025 og 2026.

Kort trykt på vand- og rivfast materiale.

TERRÆN

Stråsø er en vestjysk plantage med blandet skov og hedeområder med spredt bevoksning og områder med indlandsklitter. Nogle af områderne er endog med et meget detaljerigt kurvebillede

LØBSBANER

Klasse	Sværhed	Bane	Længde	Poster	Kort	Albani
H21K,H35	svær	1	12,3	25	1:10.000	
H21B,D21B	svær	2	7,0	20	1:10.000	1
H21B,D21B	m.svær	3	4,8	16	1:7.500	5
H21C,D21C	let	4	5,0	17	1:7.500	6
D21,H45	svær	5	6,4	18	1:10.000	2
D35,H55	svær	6	5,7	19	1:7.500	
D45,H65	Svær	7	4,6	17	1:7.500	3
D55	svær	8	3,5	12	1:7.500	4

STÆVNEKONTOR

Forefindes på stævnepladsen – Åben fra kl. 9:00 til stævneophør

VÆSKEPOST

Væske på de lange baner.

Foto Kurt F. Petersen, FPI

START

Afmærkning til start – følg afmærkning – 450 m

Første start kl.10.00

- Lejebrikker udleveres ved start og afleveres ved målgang.
- SI-brikken cleareres og checkes inden indgang til boks 1
- Starten afvikles som stille start uden opråb.
- Den enkelte løber er ansvarlig for at korrekt brik er medbragt.

Start procedure:

BOKS 1: 4 minutter før start. Startofficials kontrollerer navn og brik.

BOKS 2: 3 minutter før start. Løse postbeskrivelser tilbydes løbere som medbringer holder dertil. (post beskrivelser også påtrykt kortet)

BOKS 3: 2 minutter før start.

BOKS 4: 1 minut før start. Løbere går frem til kortkassen for deres egen klasse. Kortet må tages ud fra kassen og tjekkes, om det er korrekt klasse. Kortet må IKKE yderligere besigtiges inden start.

Startpunkt er markeret med en startpost. For sent startende henvender sig til start officials for registrering og følger deres anvisninger.

Kontrolsystem: Sport Ident, SI

MÅL

- På målstregen stemples målenheden.
- Der fortsættes til beregning, hvor brikken aflæses.
- Stræktider udleveres, og lejebrik afleveres.
- Der er væske i målområde til alle løbere efter passage af beregning.
- Den maximale løbs tid er 150 minutter for alle klasser.
- Løbere der overskrider den maximale løbs tid noteres som udgået.
- Alle udgåede løbere SKAL melde sig ved beregningen i mål området.

RESULTATFORMIDLING

Resultaterne vil være online under løbet og kan se tv-skærm på stævnepladsen.

Resultatet kan efterfølgende findes på: liveresultater.ne og www.politisport.dk.

Banerne kommer på O-track.

KIOSK

Ingen kiosk på stævnepladsen

STÆVNELEDER Kurt Finn Pettersen

BANELÆGGER Erik Damgaard, Fyns PI / Faaborg OK

BANEKONTROL Jens-Peder Jensen, Fyns PI /Gorm/Melfar
og Kurt Finn Petersen, Fyns PI

RESULTATFORMIDLING M.V. Peter Wihan, Fyns PI /Slagelse PI

STÆVNEDOMMER Tilstedeværende medlem af DPIF's o-udvalg

ALBANIØBET

70-års jubilæum

AF Kurt Finn Petersen, Fyns PI

Med dette års Albaniløb, kan løbet fejre 70-års jubilæum. Hvor mange gange det er afviklet i de 70 år, er der egentlig ikke et korrekt antal på. Løbet har nogle gange været aflyst pga. mund og klovsyge i 1980-erne og i nyere tid under Corona epidemien.

Jubilæet fejrer vi med et dobbelt arrangement i Stråsø Plantage. Tirsdag med Willemoesløbet og onsdag Albaniløbet.

Endvidere har vi den glæde at kunne byde Forsvaret og Dansk Militær Idræt velkommen til vores jubilæumsløb. FM og DMI har valgt afvikle deres orienteringsmesterskab ifb med Albaniløbet.

Det første Albaniløb blev afholdt i 1956 i Svanninge Bakker. I de første år benyttede man levende poster, og man var heller ikke så skrap til at få lagt de rigtige baner.

Men hvorfor egentlig Albaniløbet. Inden første løb skulle arrangeres, var Odense PI i bekneb for en pokal, og daværende formand, Gunnar Kirkegaard fik den gode ide at rette henvendelse til reklamechef Erik

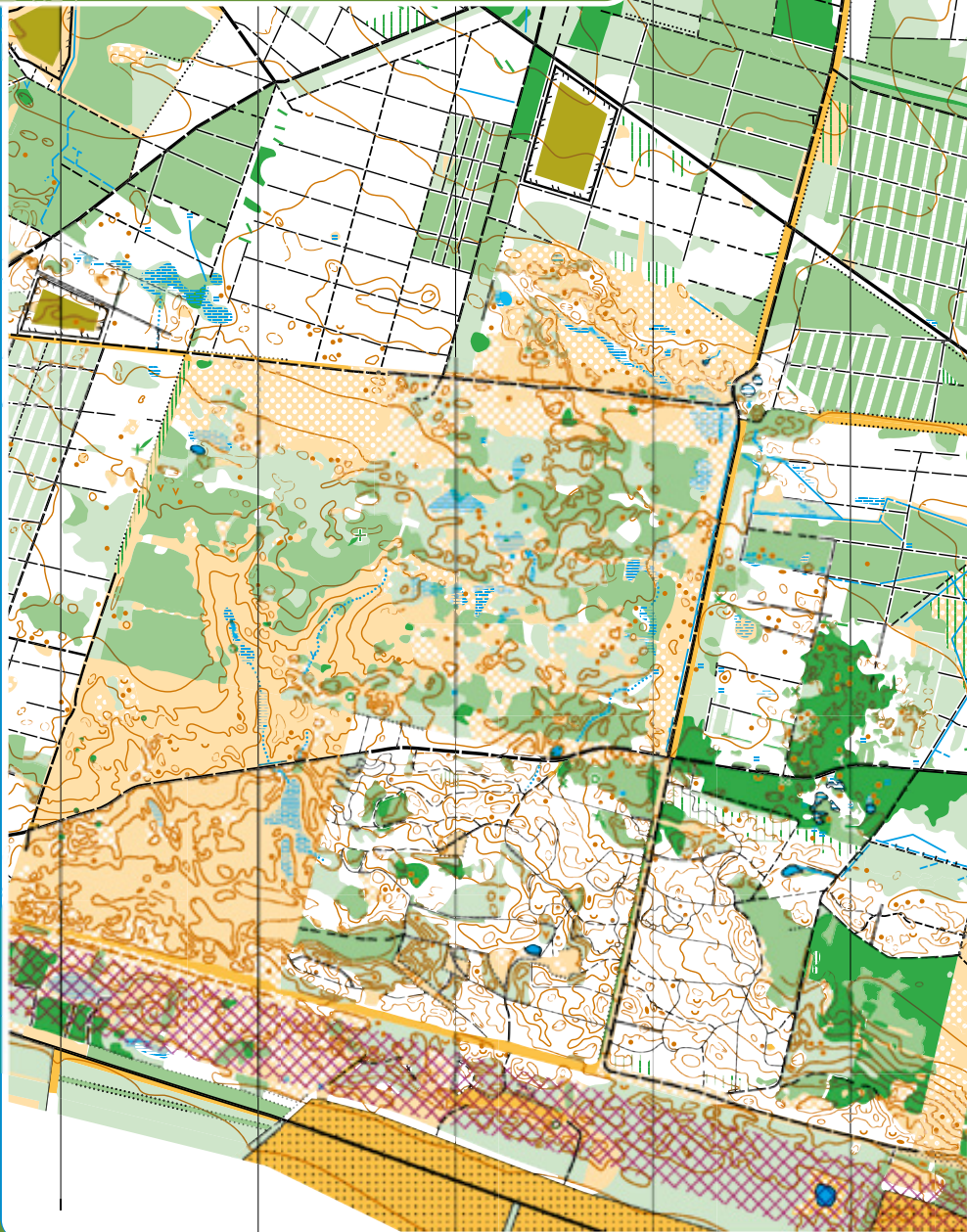
Carset, Albanibryggeriet, og klage sin nød, og han var straks med på ideen og udsatte en pokal. Så var det ligesom givet, at løbet nu hed Albaniløbet. Pokalen var en vandrepokal. Pokalen blev hver gang erstattet, når den var vundet til ejendom. Tiden med pokaler og andet sølvtøj er for længst passé.

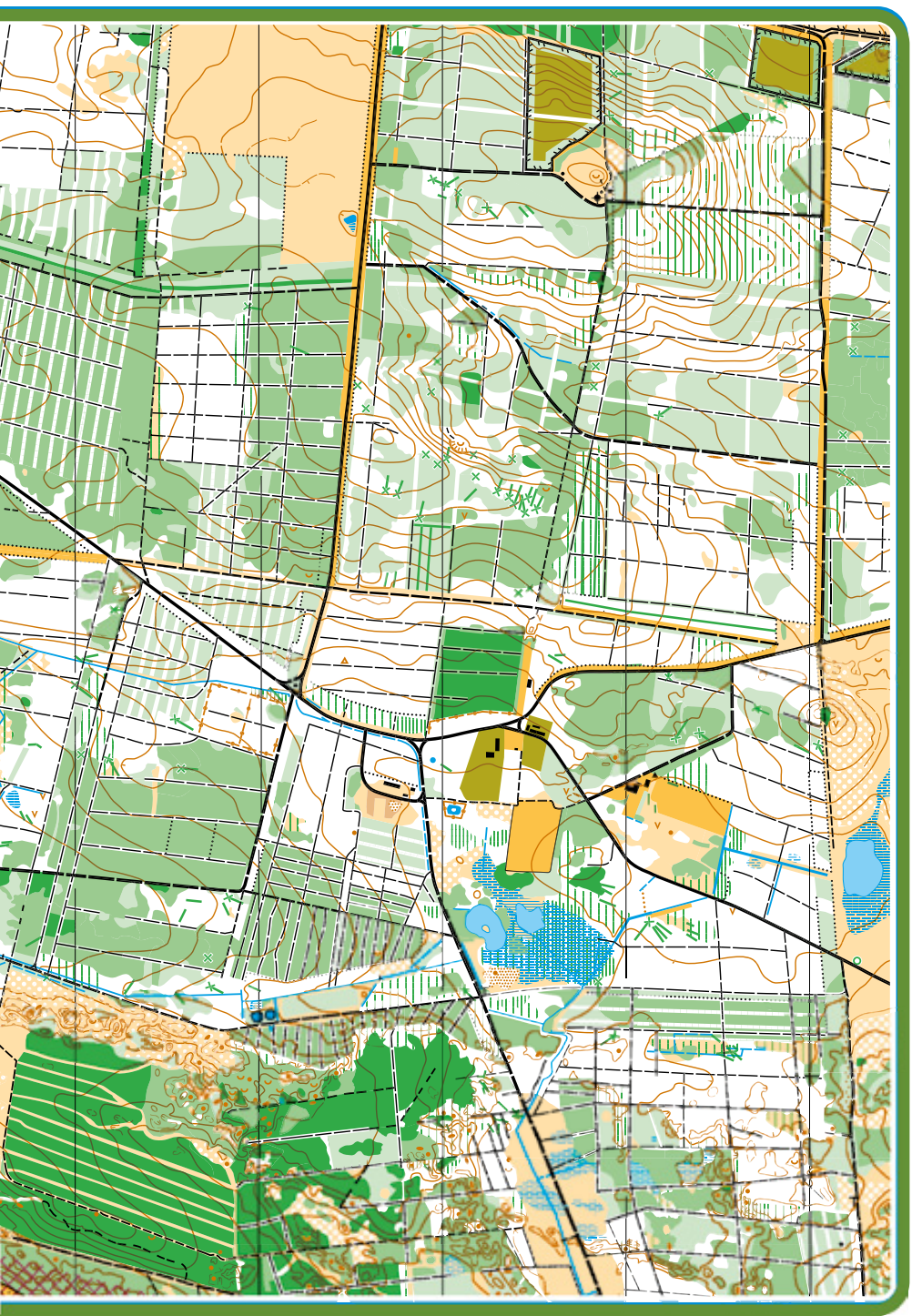
Orienteringssporten i politiet, har i de 70 år naturligvis ændret sig kolossalt. I mange år, bestod et løb, og naturligvis også Albaniløbet af skydning, kortlæsning, punktorientering og o-løb. I 1980-erne løb man i 7 klasser. A-1, 11-12 km, A-2, 8-9 km, B-1, 6-7 km, B-2, 5 km, C35, 7-8 km, og C-43 – 50, 4-5 km. Oven i dette naturligvis de andre 3 discipliner.

Disse feltsportsarrangementer er for længst gledet ud af terminslisten. I dag er alle orienteringsløb "rene" o-løb.

Desværre er tilslutningen til vores politiløb, og dermed også Albaniløbet ikke som de har været. Hvor længe Albaniløbet og orienteringssporten i politiet i øvrigt vil bestå, kan kun tiden vise.

STRÅSØ O-KORT

FORSVARET

Dansk Militært
Idrætsforbund

ORIENTERINGSLØB I FORSVARET

AF Jens-Peder Jensen, Fyns PI, DMI mfl.

Alt militært personel i forsvaret skal have en grundlæggende viden om hvorledes man læser et kort og bruger et kompas. Derfor bliver alle værnepligtige uddannet i et grundkursus "Kortlære" hvor man uddannes i at læse kort, bruge kompas og at finde vej.

At være i god fysisk form er også en forudsætning for en god soldat og ofte kombineres dette med orienteringsløb.

Disse uddannelser sker i de enheder hvor man gør tjeneste, mens det er Center for Militær Fysisk Træning (CMFT) der er ansvarlig.

Ved CMFT forskes, udvikles og uddannes der i militær fysisk træning og militær idræt. Der udbydes blandt andet kurser for Forsvarets militære medarbejdere i militær fysisk træning, nærkamp, orientering og robusthed.

CMFT er ligeledes ansvarlig for de seks militære landshold, Forsvarets Mesterskaber og motionsevents samt rehabiliteringsprojektet Invictus Games.

TJENSTLIGE IDRÆT

Forsvarets Landshold Orienteringsløb

Det er CMFT der er ansvarlig for landsholdet, men det er i tæt samarbejde med Dansk Militær Idrætsforbund.

Her gennemføres der træningssamlinger og man deltager ofte i internationale mesterskab under CISM og i internationale mesterskaber i Biathlon orientering.

Der er landstræner som afvikler disse samlinger og som også udtager de enkelte deltager til holdet

Forsvarets Mesterskab i Orienteringsløb

Til dette mesterskab stiller man op for den enhed/tjenestested, hvor man arbejder (Regiment, Flyvestation, Flådestation, Skole, m.m.).

Det er Enheden/tjenestestedet der udtager og bestemmer hvor mange man sender til dette mesterskab.

DIVERSE

Forsvarets duelighedsmærker er militære udmærkel-

ses-tegn, som soldater kan erhverve ved at bestå specifikke fysiske eller faglige prøver. De mest kendte tildeles typisk i tre grader **bronze, sølv og guld**.

Terrænsport / Orientering: Testes i discipliner som kortlæsning, afstandsbedømmelse, håndgranatkast og orienteringsløb (herunder natorientering for sølv og guld). Det er det enkelte tjenestested der bestemmer om man vil gennemføre disse prøver. Reserveofficersforeningen tilbyder ofte arrangere dette.

FRIVILLIGE IDRÆT UNDER DANSK MILITÆR IDRÆTSFORBUND

På de fleste tjenestesteder er der også en militær idrætsforening som er organiseret under Dansk Militær Idrætsforbund (DMI). Hvis man melder sig ind i denne, kan man deltage i de forskellige aktiviteter/mesterskaber som de enkelte foreninger afholder.

DMI er en idrætsgren under Dansk Idrætsforbund og gennemfører Danske Mesterskaber (Dansk Idrætsforbund) i følgende discipliner hvor orienteringsløb indgår:

Feltsport

Det første forbundsmesterskab blev afviklet i 1941 omkring Næstved, og i 1950 blev det første Danske Mesterskab afholdt på Vestfyn.

Konkurrencen består af flg. 5 discipliner: Feltskydning med pistol, Kortlæsning, Afstandsbedømmelse, Håndgranatkast og Orienteringsløb.

Der er en individuel konkurrence, og en holdkonkurrence hvor 3 bedste fra hver forening tæller.

Mesterskabet er også åbent for alle der medlem i en forening under Dansk Idrætsforbund

Biathlon orientering

Individuelt klassisk og hold

Denne konkurrence består af flg 3 discipliner:

Skydning med gevær (som i skiskydning med tidsstraf ved forbiskydning), punkt-orientering og orienteringsløb.

Det første forbundsmesterskab blev afviklet i 1975, og i 1996 blev det første Danske Mesterskab afholdt.

Til hold konkurrence er det 3 mand fra hver forening der tæller.

Stafet

Forbundsmesterskab i stafet blev indført i 1996, og i 1999 blev det til Dansk mesterskab.

Gennemføres som 3 mands-stafet hvor hver deltager gennemfører geværskydning (som skiskydning med strafunder ved forbiskud), og orienteringsløb.

Sprint

I dag er der også indført en sprintkonkurrence.

Kort bane og med geværskydning indlagt (som skiskydning med strafunder ved forbiskud)

Gennemføres som individuel og 3 mands holdkonkurrence.

Diverse

Mesterskabet er åbent for medlemmer under Dansk Militær Idrætsforbund og Dansk Orienteringsforbund.

Ud over dette stævne gennemføres der ofte stævner som er én del af WorldCup.

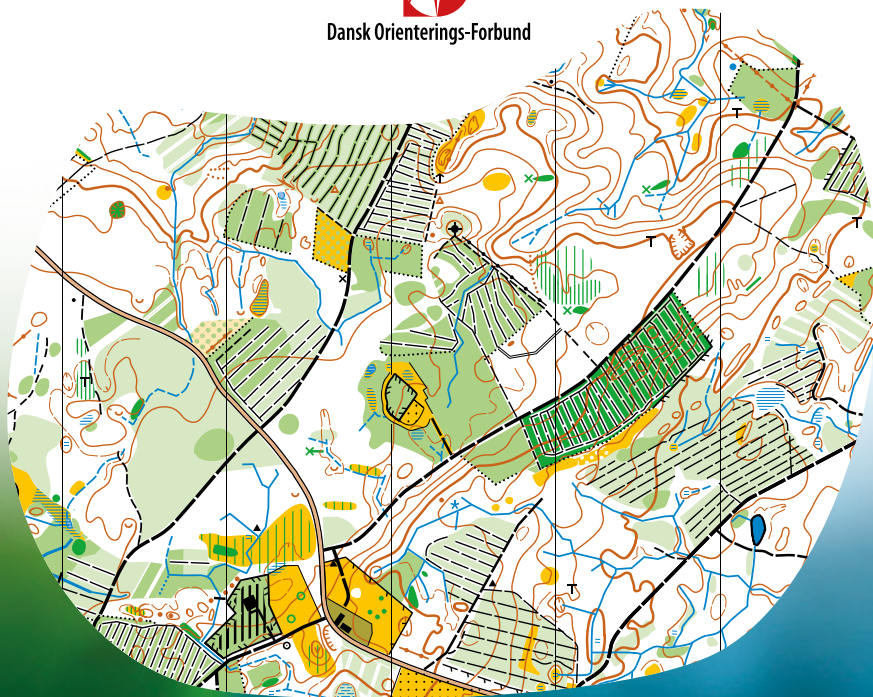

ISOM 2017 International Specification for Orienteering Maps

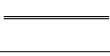
Dansk udgave 2018

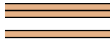
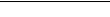
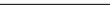

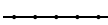
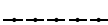
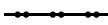
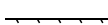
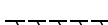
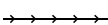
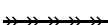
Dansk Orienterings-Forbund

ISOM 2017 symboler for orienteringskort 1:10.000

Terrænformer		v	203 Hul i klippe, hule, grotte
 101 Højdekurve høj, lavning		•	204 Sten
 102 Tællekurve		•	205 Stor sten
 103 Hjælpekurve høj, lavning		♦	206 Klippeblok
 104 Jordskrænt		▲	207 Gruppe af sten
 105 Jorddige			208 Blokmark
 106 Sammenfaldet jorddige			209 Tæt blokmark
 107 Rende			210 Stenet grund, langsomt gennemløbelig
 108 Lille rende			211 Stenet grund, svært gennemløbelig
• 109 Punkthøj			212 Stenet grund, svært gennemtrængelig
• 110 Aflang punkthøj			213 Nøgen sandflade
∩ 111 Lille lavning			214 Nøgen klippeflade
v 112 Hul			215 Skyttegrav
 113 Ujævnt terræn	Vand og mose		
 114 Meget ujævnt terræn			301 Sø
▲ 115 Speciel terrængenstand			302 Lavvandet sø
Klipper og stenblokke		v	303 Vandhul
 201 Impassabel klippe			304 Bred grøft, vandløb
 202 Klippeskrænt			305 Grøft, vandløb

 306 Lille grøft, vandløb	 412 Dyrket område
 307 Impassabel mose	 413 Frugtplantage
 308 Mose	 414 Vingård eller lignende
 309 Smal mose	 415 Markant dyrkningsgrænse
 310 Blød bund	 416 Markant bevoksningsgrænse
 311 Brønd, springvand eller vandtank	 417 Markant stort træ
 312 Kilde	 418 Tydelig busk eller træ
 313 Tydeligt vandobjekt	 419 Tydeligt vegetationsobjekt
Vegetation	Anlagte terrængenstande
 401 Åbent område	 501 Område med fast overflade
 402 Åbent område med spredte træer	 502 Bred vej
 403 Åbent område med lav undervegetation	 503 Vej
 404 Åbent område med lav undervegetation og spredte træer	 504 Mindre vej
 405 Let gennemløbelig skov	 505 God sti, skovvej
 406 Langsomt gennemløbelig skov	 506 Sti
 407 Langsomt gennemløbelig underskov, god sigt	 507 Utydelig sti
 408 Svært gennemløbelig skov vist med bedre gennemløbsretning	 508 Smal lineært spor gennem terrænet
 409 Svært gennemløbelig underskov, god sigt	 509 Jernbane
 410 Svært gennemtrængelig skov	 510 Højspændingsledning, svævebane eller skilift
 411 Ugennemtrængelig vegetation	 511 Hovedhøjspændingsledning

	512 Bro/tunnel	Tekniske symboler	
	513 Stendige	eller	601 Magnetisk nordlinje (meridian)
	514 Sammenfaldet stendige		602 Registerkryds (pasmærke)
	515 Høj mur	.	603 Højdepunkt
	516 Hegn	Banesymboler	
	517 Sammenfaldet hegn		701 Start
	518 Højt hegn		702 Kortudlevering
	519 Gennemgang		703 Poster
	520 Forbudt område	3	704 Postnummer
	521 Bygning		705 Linje
	522 Halvtag		706 Mål
	523 Ruin		707 Markeret rute
	524 Højt tårn		708 Passage forbud
	525 Lille tårn		709 Forbudt område
	526 Mindesten		710 Gennemgang
	527 Fodersted		711 Forbudt rute
	528 Tydeligt, lineært objekt		712 Førstehjælpspost
	529 Tydeligt, impassabelt, lineært objekt		713 Væskeplacering
	530 Tydeligt menneskabt punktojekt		
	531 Tydeligt menneskabt punktojekt		

STRÅSØ PLANTAGE

FOTOS Kurt F. Petersen, FPI

STRÅSØ PLANTAGE

KILDE Naturstyrelsen
FOTOS Naturstyrelsen

HISTORIE - STRÅSØ PLANTAGE

Helt frem til slutningen af 1800-tallet kæmpede bønderne i Vestjylland med omfattende sandflugt, der hvert år truede med at ødelægge høsten. I midten af det 19. århundrede begyndte tilplantningerne af klitplantagerne helt ude ved Vesterhavet, og fra 1891 begyndte staten at opkøbe hede- og landbrugsarealer i den nuværende Stråsø Plantage for at plante skov. Plantagen har i dag et varieret dyreliv.

GEOLOGI

Stråsø Plantage ligger på en del af Skovbjerg Bakkeø. Under sidste istid, for 22.000 år siden, lå israndlinjen ned midt igennem Jylland, og smeltevandet strømmede mod vest, hvor det var med til at opbygge de store vestjyske hedesletter, der sammen med de nutidige ådale omslutter bakkeøerne.

Bakkeøerne er rester af et mere end 100.000 år gammelt morænelandskab fra næstsidste istid. Under sidste istid voksede intet på morænelandskabet, hvorfor smeltevandet samt vinden og vejret udjævnede landskabet. Det vestjyske morænelandskab hæver sig derfor ikke så meget i højden som det yngre østjyske morænelandskab. Er du heldig, kan du på åbne arealer se vindslebne sten

(gåsebryststen), som under sidste istid er blevet poleret af det flygende sand.

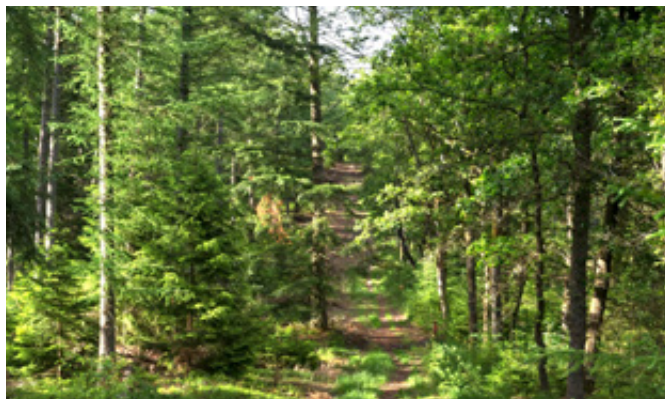
Da jordbunden i Stråsø Plantage er gammel morænejord fra tidligere istider, varierer den meget. Nogle steder i plantagen kan du se blåler helt tæt på jordoverfladen, men det mest almindelige er den lette sandjord, der er resultatet af århundreders sandflugt.

I områderne, hvor vinden har blæst sandet helt væk, ligger der tusindvis af sten tilbage, hvilket kan få jordoverfladen til at virke som om, den er brolagt. På grund af stenene er arealerne svære at dyrke. Områderne, der sandede til under sandflugten, består af rent sand oven på gammel morænejord. Her vokser skoven fortrinligt. Stenene i jorden vidner om, at isen har bragt materialet til Danmark fra Norge og Sverige.

STRÅSØ PLANTAGE I OLDTIDEN

Efter den sidste istid, 11.700 – 6.000 år før vores tidsregning, begyndte planterne så småt at indvandre. Kun de mest hårdføre kunne klare klimaet. De første mange år var landskabet domineret af urter og lave buske, men efterhånden kom enkelte træer til. Birk, hassel, lind, skovfyr og eg bredte sig langsomt over hele Danmark.

Allerede i bronzealderen (omkring år 1800 før vores tidsregning) og jernalderen (år 500-850 før vores tidsregning) begyndte man at dyrke marker. At oldtidsmennesket har været i området vidner plantagens gravhøje om. Samtidig er der fundet potteskår og stenalderboplader i Ølgryde Plantage, der ligger få kilometer øst for Stråsø Plantage. [Link til digital naturguide for Ølgryde Plantage.](#)

Oldtidsmenneskene i Stråsø Plantage ryddede skovene og dyrkede jorden, som efter få år blev udpint og derpå opgivet. Herefter blev nye marker ryddet og opdyrket. Og sådan blev det ved, så landbruget bredte sig over større og større arealer. Arealerne, som bønderne havde opgivet, blev invaderet af først revling og senere af lyngen. Heden – det mørke, rødbrune tæppe – rullede langsomt ind over Vestjylland.

HEDEBØNDERNE

De lette sandjorde var med 1700-tallets teknologi ikke egnede til at give udbytte år efter år. Jorden blev dyrket i fire-seks år, hvorefter den skulle hvile i en længere årrække for igen at samle næring. Derfor var det nødvendigt med store arealer for at kunne sikre en høst hvert år. Både udmarken, eller heden og de hvilende jorder blev benyttet til græsningsarealer. Markerne og de vigtige engarealer langs åen skulle først og fremmest sikre foder til kvæget. Kvæget var hedebondens mest sikre udbytte. De mere usikre kornafgrøder kom i anden række.

Hedebønderne pløjede eller brød den hårde jord. Herefter satte de ild til lyngtørven, hvilket var med til at give jorden næring. Når jorden havde været overladt til sig selv og samlet næring over en længere årrække, kunne hele processen begynde forfra.

Når dyrkningen ophørte, voksede der græs og senere lyng på marken. Derfor blev de hvilende marker brugt til græsning. I 1700-tallet begyndte bønderne at bruge afgrøder som kløver og rajrgræs til at forbedre jorden.

H.C. ANDERSEN PÅ NØRRE VOSBORG

Historisk set har herregården Nørre Vos-

borg ved Vemb vest for Holstebro været et vigtigt omdrejningspunkt i områdets historie, hvilket også går igen i navnet på den nordligste af hederne i Stråsø Plantage: Nørre Vosborg Hede.

Oprindeligt lå herregården tættere på Vesterhavet, men i 1532 skyllede en kæmpe stormflod ind over gården, der sank i jorden. I midten af 1500-tallet genopførte den daværende ejer, den katolske biskop fra Odense, Knud Gyldenstjerne, Nørre Vosborg på den nuværende placering.

I sommeren 1859, mens han var på sin "store Jyllandsrejse, besøgte H.C. Andersen Nørre Vosborg. Den daværende godsejer, A.E.M. Tang, havde inviteret Andersen, og opholdet formede sig som en stor hyldest til digteren. Prominente gæster blev inviteret, og der blev holdt store fester. Under sit ophold skrev H.C. Andersen digte, lavede papirklip og tog på udflugter i omegnen – blandt andet så han Vesterhavet, hvilket han brændende havde ønsket sig. Under opholdet besøgte digteren også oldtidshøjen Lærkehøj, der ligger omkring midten i den nuværende Stråsø Plantage. Efter sigende var det udsigten derfra, der inspirerede ham til at skrive det berømte digt "Jylland mellem tvende have".

STATEN KØBER HEDEN

For at dæmpe sandflugten i området og producere brænde og gavntre købte den danske stat i 1891 den enlige hedegård, Stråsøgård, der kom til at give navn til hele plantagekomplekset. De næste mange år fortsatte staten deres opkøb af mindre gode landbrugsjorder – for eksempel under Besættelsen, hvor skovarbejdet var beskæftigelse til arbejdsløse – der så slap for at gå i tysk tjeneste.

KAJ MUNK GÅR PÅ JAGT

Den berømte præst og dramatiker, Kaj Munk, havde også tilknytning til det, der i dag er Stråse Plantage. Han ejede en mindre del af Vind Hede, hvis sydøstlige del i dag er opkaldt efter ham. Fra 1924 til 1944 havde Kaj Munk sit embede i Vedersø Sogn, hvor han blev hentet af den tyske besættelsesmagt og henrettet ved Silkeborg.

I sin levetid var Kaj Munk en ivrig jæger og naturelsker, der satte stor pris på at gå på jagt på de storslåede heder i Vestjylland.

Indtil 1996 var Vind Hede hjemsted for en bestand af urfugle. Urfuglen havde været fredet siden 1972, men uddøde endeligt i Danmark i 2001.

HEDERNES UDBREDELSE OG FREDNING

Man mener, at hederne havde den største udbredelse i midten af 1600-tallet, hvor hedebonderne begyndte at opdyrke dele af heden. Men helt frem til omkring 1800 udgjorde heder, enge og moser tilsammen omkring 1,2 millioner hektar, eller hvad der svarer til ca. 40 procent af Jyllands samlede areal. Ved hjælp af ny viden og nye teknologiske fremskridt begyndte man for

alvor opdyrkningen af hederne i 1800- og 1900-tallet. Omkring 1950 var kun ca. otte procent af Jylland dækket af heder.

Allerede i starten af 1900-tallet begyndte nogle at bekymre sig om denne udvikling. Flere store områder blev fredet, fordi hederne skulle bevares for eftertiden. Med

fredningerne overlod man hederne til sig selv, og naturen fik lov til at gå sin egen gang. Til manges store overraskelse skiftede hederne udseende og sprang langsomt, men sikkert, i skov. Man fandt ud af, at det ikke var nok at frede hederne. De skulle også plejes, hvis man ville bevare dem.

NYT LIV TIL DANSKE HEDER

I perioden 2011-2015 gennemfører Naturstyrelsen sammen med EU Kommissionen naturpleje på seks af de største jyske heder i Danmark – herunder hederne i Stråse Plantage. Naturplejeprojektet hedder LIFE Hede, og målet er at genskabe og bevare nogle af Danmarks største heder, fordi heden som naturtype er truet og sårbar – ikke kun i Danmark, men også på europæisk plan.

For at genskabe og forynge hederne brænder Naturstyrelsen hederne af. Det ser dramatisk ud, når hederne står i flammer eller ligger sorte og afsvedne hen, men afbrændingerne giver nyt liv til heden, og får den til at blomstre med lyng og andre hedeplanter.

TIDSLINJE

100.000 ÅR SIDEN:

Den næstsidste istid former morænelandskabet, som dagens rester af bakkeøerne i Stråsø Plantage består af.

20.000 ÅR SIDEN:

Under den sidste istid ligger israndlinjen ned midt igennem Jylland. Smeltevandet strømmer mod vest og er med til at opbygge de store vestjyske hedesletter, som omslutter bakkeøen, som Stråsø Plantage vokser på. Da den sidste istid er overstået, begynder urter og lave buske at indvandre.

1.800 F.V.T.:

Allerede i bronzealderen begynder man at dyrke marker.

500 F.V.T.:

Jernalderen begynder. Opdyrkningen af områder i det nuværende Stråsø Plantage fortsætter.

1532:

En kæmpe stormflod skyller ind over Nørre Vosborg, og gården synker i jorden.

MIDTEN AF 1500-TALLET:

Nørre Vosborg bliver flyttet til dens nuværende placering længere inde i landet.

MIDTEN AF 1600-TALLET:

Hederne i Jylland har deres største udbredelse.

1700-TALLET:

Hedebønderne begynder at bruge afgrøder som kløver og rajgræs til at forbedre jorden.

1800-TALLET:

Heder, enge og moser udgør tilsammen omkring 1,2 millioner hektar, eller hvad der svarer til ca. 40 procent af Jyllands samlede areal.

1859:

H.C. Andersen tager på "store Jyllandsrejse" og tilbringer blandt andet 14 dage på herregården Nørre Vosborg. Han besøger Lærkehøj midt i den nuværende plantage og skriver det berømte digt "Jylland mellem tvende have".

1891-1901:

Staten opkøber hede- og landbrugsarealer og planter skovene - især nåleskove - i Stråsø Plantage for at dæmpe sandflugten og producere brænde og gavntræ.

1900-TALLET:

I starten af 1900-tallet bliver flere store hedeområder fredet.

1940-42:

Staten iværksætter omfattende opkøb af mindre gode landbrugsjorder og heder i området - dels for at øge produktionen af træ og dels at skaffe beskæftigelse til arbejdsløse.

1944:

Kaj Munk bliver henrettet af Gestapo. I sin levetid ejer han bl.a. Vind Hede, hvor han holder af at gå på jagt.

1950:

Kun omkring otte procent af Jylland er dækket af heder.

1996:

Sidste år, hvor en bestand af urfugle bliver registreret i området omkring Stråsø Plantage.

2011-2015:

Naturstyrelsen gennemfører sammen med EU Kommissionen naturpleje på seks af de største heder i Danmark - herunder hederne i Stråsø.

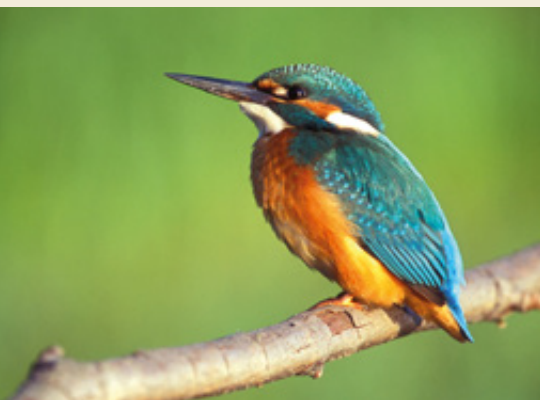
DYR

FUGLE

Efterhånden som Stråsø Plantage er vokset til og blevet til varieret skov med store træer, er der kommet nye fugle til. De sidste "indvandrere", som nu i beskedent antal yngler i området, er grønspætten, sortspætten og ravnen.

På grund af de gode føde- og levemuligheder som varierede skove, heder, moser, enge, vandløb og søer tilsammen tilbyder, er der masser af småfugle i Stråsø Plantage. I Lilleådalene kan du for eksempel se isfuglen dykke efter fisk i vandet. Fuglen er på størrelse med en sanglærke og ganske sky, hvorfor det er sjældent, at man ser den.

Ude på hederne kan du se stor tornskade og høre natravnen. På Vind Hede yngler stor regnspejle om foråret – af samme grund er adgang til heden forbudt. Af rovfugle, der huserer i området, kan nævnes musvåge, spurvehøg og duehøg. Er du heldig, kan du se havørn og fiskeørn.

HUGORM

Hugormen lever typisk i klitter, på heder og i næringsfattige moser. I Stråsø Plantage kan man på vindstille, solrige dage finde

hugormene på hedens skrænter, hvor de ligger og soler sig. Hugormen blev fredet i 1981, og man må derfor ikke fange eller slå den ihjel. Et hugormebid er giftigt, og selv om de fleste bid kun giver milde forgiftninger, bør du søge læge, hvis du bliver bidt.

PATTEDYR

Der er en stor bestand af kronvildt og råvildt i området. Hvis du færdes forsigtigt og tager hensyn til vindretningen, har du gode chancer for at se de flotte dyr i lysninger og på marker. I september kan du i de mørke timer være heldig at høre kronhjortenes brunstbrøl. Mange træer er præget af krondyrenes gnav på bark og grene, og du kan finde små "mishandlede" træer, som hjortene og bukkene har brugt til at 'fejfe' basten af deres gevirer. Andre pattedyr som ræv, grævling, mår, hare, egern og odder lever også i området.

Stråsø Plantage er enestående, da det er det eneste sted, man har observeret ynglende ulvepar i Danmark. Siden 2016 er ulve set i området, og de har siden gjort flere forsøg på at yngle - og er faktisk lykkedes med det to gange. Ulven er i henhold til international lovgivning en beskyttet art.

Ulven er sky af natur, og ro i hele yngleperioden er vigtig for ynglesuccesen. Derfor har der periodevis været begrænset adgang til en del af Stråsø Plantage, hvor ulven har hævdet territorium.

FISK

De fleste af søerne i Stråsø Plantage er fladvandede hedesøer, som om sommeren med jævne mellemrum tørrer ud. Derfor er der ingen fisk i disse søer. Til gengæld er der fisk i den øvre del af Lilleåen. Lilleåen er et af landets vigtigste laksevandløb. Ud over laksen lever de almindelige fiskearter som bækørred, stalling og ål i Lilleåen.

Der er mulighed for at fiske i området – læs mere under 'Praktiske oplysninger'.

INSEKTER/BILLER

Især i vinterhalvåret, hvor de fleste ellers ikke kigger efter insekter, kan man finde den

sjældne trehornede skarnbasse i Stråsø Plantage. Den trehornede skarnbasse er mellem 14-22 mm. lang, og er blanksort på både over- og undersiden. Dækvingerne er kraftigt længdestribede. Billen har fået sit navn efter hannens tre fremadrettede horn.

Stråsø Plantage har en pæn bestand af kronvildt og råvildt, hvilket er med til at give billen gode levevilkår. Den lever nemlig i og af gødning fra hjorte, får og harer.

STOR VANDSALAMANDER

I Stråsø Plantages vandhuller lever den store vandsalamander. Den fredede padde er almindelig i hele landet undtagen i Vestjylland og Vendsyssel, hvor der kun findes få dyr.

Du kan genkende en voksen stor vandsalamander på de hvide vorter på kroppens mørke sider. Bugen er svovlgul med sorte pletter. I yngletiden har hannen en høj rygkam med et savtakket omrids. Stor vandsalamander bliver 10-16 cm lang.

PLANTER

HEDE

Stråsø Plantages store hedeområder byder på en varieret og bevaringsværdig flora. Der er almindelige hedeplanter som hedelyng, klokkelýng, mosebølle (uægte blåbær), revling, tyttebær, melbærris, græsser og enebær. Alle sammen planter, du gerne må plukke.

Af de lidt mere sjældne arter finder du f.eks. klokke-ensian, guldblomme (volverlej), tormentil og kattefod. Disse planter må du også gerne plukke, men gør det med omtanke, så andre skovgæster også kan opleve planterne.

Endelig vokser her nogle meget sjældne planter, som er fredede og ikke må plukkes – f.eks. vårkobjælder, gøgeurter samt forskellige former af den urgamle ulvefod.

Hederne bliver med nogle års mellemrum plejet ved afbrænding, slåning eller afgræsning, og uønskede nåletræer, der har sået sig selv, fjernes. Enebær får derimod lov til at stå, fordi planten hører naturligt hjemme på danske heder.

EGEKRAT

Ved Gosmer Bro og Fuglsang Bro finder du fredede egekrat, som har status som urørt skov. Det er rester af den naturskov, som man formoder, har dækket store dele af Vestjylland tilbage i tiden. Brændehugst og græssende kvæg har påvirket træerne, så der i dag er flest krogede og flerstammede træer. Plantelivet i egekrattet er meget forskelligt fra det, der er på hederne. Bævreasp og busken tørst hører naturligt til i egekrattene, men du finder også anemone, liljekonval, kohvede og flere andre muldbundsplanter.

FYRRESKOV

En anden spændende type skov i Stråsø Plantage er de store arealer med nåletræer – skovfyr, østrigsk fyr, contortafyr og bjergfyr. Nogle af disse bevoksninger er overladt til naturens egen udvikling og er urørt skov. Det betyder, at der er store mængder af døde vedplanter, som er til glæde for mange insekter, fugle og svampe. Den lysåbne fyrreskov er et vigtigt grosted for flere arter af ulvefod.

SVAMPE

De store mængder af døde vedplanter skaber gode betingelser for svampe. I Stråsø Plantage kan du finde gode spisesvampe som kantareller og rørhatte. Svampesæsonen afhænger bl.a. af, hvor meget det regner, men i gode svampeår kan du snildt få fyldt svampekurven.

SE UDGIVELSEN ONLINE

STRÅSØ PLANTAGE

FOTO Kurt F. Petersen, FPI

Udgiver: Dansk Politidrætsforbund
Politigården, Københavns Vestegns Politi
Birkelundsvej 2 • 2620 Albertslund
Tlf. 2880 0067 • Mail: info@politisport.dk

Grafisk produktion og tryk: FL Tryk

Annonceekspedition: Politidræt
Agerbakken 21 • 8362 Hørning
Tlf. 8793 3786 • Mail: info@politiinfo.dk

Støt vores annoncører...
...de støtter os

